

YTTRANDE

Dnr Fi2017/04798/FPM

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 19 februari 2018

Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem

Sammanfattning

SPF Seniorerna stöder merparten av promemorians förslag. De kan bidra till ett starkare konsumentskydd för pensionsspararna. Det är sannolikt att förslagen i sin helhet leder till ett mindre antal valbara fonder än idag.

SPF Seniorerna stöder inte promemorians förslag att det för fondförvaltarens fond ska ställas villkor som innefattar avkastnings- och verksamhetshistorik, samt minsta tillåtna förvaltat kapital och högsta andel av det totala fondkapitalet som förvaltas inom ramen för premiepensionssystemet. Detta då både konkurrensen och pensionsspararnas valfrihet riskerar att försämrats.

SPF Seniorerna föreslår att

- det för fondförvaltaren ska ställas villkor som innefattar avkastningshistorik,
- information ska lämnas om premiepensionssystemet i allmänhet och om förestående förändringar i synnerhet,
- resultatet av beslutade bestämmelser följs upp med utgångspunkt i premiepensionens syfte och pensionsspararnas intressen, samt att
- pensionssystem i sin helhet ska utvärderas.

Allmänt

För många av dagens och framtidens pensionärer är generellt låga pensionsnivåer huvudproblemet med det reformerade pensionssystemet. Detta får negativa effekter på livskvaliteten och tryggheten på äldre dagar. Vi har en akut ekonomisk situation för alldeles för stora grupper av dagens och de kommande årens nyblivna pensionärer.

Pensionssystemet klarar inte av att betala ut rimliga pensionsnivåer ens efter ett helt arbetsliv. En person som arbetat heltid i 40 år med snittinkomst eller lägre får som

SPF Seniorerna

Hantverkargatan 25, Box 225 74, 104 22 Stockholm

Tel 08-692 32 50 info@spfseniorerna.se

Org nr 88 80 00-2830 Pg 607678-0 Bg 5959-0182

www.spfseniorerna.se

pensionär en inkomst efter skatt som hamnar strax över inkomstnivån för en person som aldrig arbetat. Trots många års arbete får hälften av alla kvinnor som går i pension idag så knaper pension att delar av den kommer från garantipensionen. Så här var det inte tänkt att pensionssystemet skulle fungera. Främst är det inkomst- och tilläggspensionsdelen som inte levererar. Det är här som insatser bör göras för att dagens och framtidens pensionärer ska kunna vara ekonomiskt trygga. Det krävs att mer ekonomiska resurser tillförs systemet, exempelvis bör pensionsavgiften höjas till de 18,5 procent som ursprungligen avsågs.

Utvärdera pensionssystemet i sin helhet

Förändringar av premiepensionen kommer endast att ha marginella effekter på de låga pensionsnivåerna totalt sett. Det är uppenbart att det krävs andra och kraftfullare åtgärder för att komma till rätta med de låga pensionsnivåerna.

Pensionsreformen, som påverkar många människor och är avgörande för livskvaliteten på äldre dagar, har inte utvärderats i sin helhet – vilket får anses anmärkningsvärt. Särskilt då de idag alldeles för låga pensionsnivåerna är en klart oönskad effekt för alla inblandade parter. Därtill görs vanligtvis genomgripande översyner vid andra omfattande samhällsreformer. SPF Seniorerna anser att pensionssystemet ska utvärderas i sin helhet. Utvärderingen bör göras av oberoende experter och beakta de erfarenheter och lösningar som gjorts i andra länder sedan mitten på 1990-talet. Målet ska vara att ge bättre och tryggare pensioner.

Informera om premiepensionssystemet

Likväl är det viktigt att dagens pensionssparare – framtidens pensionärer – blir mer medvetna och sätter sig in i pensionsfrågorna. I sammanhanget skulle det vara önskvärt att de förändringar av premiepensionen som kommer att genomföras i närtid åtföljs av information om premiepensionen och hur man som individ kan påverka sin framtida pension. Därtill bör det övervägas att införa nya ekonomiska incitament att spara privat till pensionen, riktat till de framtida pensionärer som idag främst är låg- och medelinkomsttagare.

Förslagen i promemorian skulle kunna få effekt rent inkomstmässigt, om än en mindre sådan, först för kommande generationer pensionärer. Men då inkomstpensionen väntas bli lägre än förväntat för stora grupper pensionärer är det av särskild vikt att vara medveten om premiepensionens funktion. I sammanhanget skulle det vara önskvärt att de kommande förändringarna av just premiepensionen följs av information som sporrar pensionsspararna att öka sin kunskap om premiepensionen och andra delar av ens framtida pension. Fler medvetna pensionssparare skulle vara positivt för framtida generationer pensionärers möjlighet att påverka sin inkomst som pensionärer.

Oavsett hur många av och i vilken utsträckning förslagen i promemorian införs bör en översyn av förändringarna göras ett par år efter att de trätt i kraft, med utgångspunkt i både premiepensionens syfte och pensionsspararnas intressen.

5 Pensionsmyndighetens uppdrag som försäkringsgivare

SPF Seniorerna stöder promemorians förslag att Pensionsmyndigheten ska

- erbjuda ett brett utbud av valbara värdepappersfonder med olika placeringsinriktning och riskprofil på ett fondtorget för premiepension,
- förvalta premiepensionsmedel genom att
 1. ingå fondavtal med fondförvaltare, dvs. fondbolag, fondföretag och förvaltningsbolag enligt definitioner i lagen om värdepappersfonder,
 2. ingå samarbetsavtal med Sjunde AP-fonden, och
 3. placera medlen i fonder, samt ska
- granska att fondförvaltare och de fonder de förvaltar uppfyller de i fondavtalen uppställda villkoren.

6.1 Ansökan om att få ingå fondavtal

SPF Seniorerna stöder promemorians förslag att

- en fondförvaltare ska få ansöka hos Pensionsmyndigheten om att få ingå fondavtal med myndigheten,
- Pensionsmyndigheten ska besluta att ingå avtal med fondförvaltare som uppfyller kraven i socialförsäkringsbalken och fondavtalet för deltagande på fondtorget, samt att
- om villkoren inte är uppfyllda ska ansökan om att få ingå fondavtal avslås.

6.2 Rättelse, ändring och överklagande

SPF Seniorerna stöder promemorians förslag att bestämmelser i förvaltningslagen ska gälla i fråga om rättelse, ändring och överklagande av ett beslut av Pensionsmyndigheten om ansökan att ingå fondavtal med Pensionsmyndigheten och ett beslut om att påföra en fondförvaltare en avgift.

6.3 Villkor för deltagande på fondtorget

SPF Seniorerna stöder promemorians förslag att fondförvaltaren, utöver de förutsättningar som ställs i nuvarande bestämmelser i socialförsäkringsbalken, för att få ingå fondavtal ska uppfylla krav på verksamhetshistorik.

6.4 Krav på fondförvaltare och deras fonder i fondavtalet

SPF Seniorerna stöder promemorians förslag att Pensionsmyndigheten i avtal om att erbjuda en eller flera fonder på fondtorget för premiepension (Fondavtal) ska ställa upp affärsmässiga villkor och de särskilda villkor som krävs för att god sed på premiepensionsområdet ska kunna upprätthållas.

SPF Seniorerna stöder också promemorians förslag att fondavtal ska innehålla villkor om fondförvaltarens

1. affärsmodell, strategier och riktlinjer,
2. organisation och nyckelpersoner,
3. innehav och handel,
4. hantering av intressekonflikter,
5. marknadsföring,
6. tredjepartsförhållande och tredjepartsinformation, och
7. deltagande i gransknings- och uppföljningsarbete.

SPF Seniorerna stöder inte promemorians förslag att det för fondförvaltarens fond ska ställas villkor som innefattar avkastningshistorik, minsta tillåtna förvaltad kapital och högsta andel av det totala fondkapitalet som förvaltas inom ramen för premiepensionssystemet samt uppgifter om fondens innehav och fondens handel med värdepapper.

SPF Seniorerna föreslår att det för fondförvaltaren ska ställas villkor som innefattar avkastningshistorik.

Förslagen som rör nya villkor i fondavtalet riskerar att drabba seriösa tillika populära fonder på ett negativt sätt. Det skulle inte vara till gagn för konkurrensen på fondtorget, pensionsspararnas valfrihet eller seriösa och välfungerande fonder. Detta gäller förslagen om att Pensionsmyndigheten högst ska få äga 50 procent av en fonds kapital, krav på historik och krav på minsta tillåtna förvaltad kapital. SPF Seniorerna anser att övriga förslag sannolikt kommer att bidra till att oseriösa verksamheter försvinner varför förslagen som avstyrks här inte bedöms fylla någon nytta, snarare försämrar fondtorgets funktion och pensionsspararnas valfrihet.

Förslaget att Pensionsmyndigheten högst ska få äga 50 procent av en fonds kapital skulle sannolikt innebära att fonder med mer än 50 procent av sitt fondkapital inom premiepensionen köpstoppas på det framtida fondtorget. Det skulle betyda att pensionsspararna inte längre kan investera i flera av de mest populära och framgångsrika fonderna inom premiepensionen. Nya sparare skulle inte kunna välja någon av dessa fonder. I flera fall handlar det om att så kallade generationsfonder, fonder skapade för just premiepensionen med låga avgifter och utformade för pensionssparande, skulle drabbas. Även andra av pensionsspararna ansedda som bra och tillförlitliga fonder, som idag ännu inte nått upp till 50 procentgränsen, skulle på sikt drabbas av samma köpstopp. Det är sannolikt att fondtorget då inte skulle komma att fungera särskilt väl eller som avsett, snarare skulle det snedvrider konkurrensen och begränsa pensionsspararnas valfrihet.

Samma negativa effekter bedöms kunna bli resultatet av förslagen som rör avkastnings- och verksamhetshistorik. Detta då nämnda krav ställs på fonden som sådan, och inte på förvaltaren. Seriösa och sedan länge etablerade aktörer, som marknaden bedömer som pålitliga och villiga att investera hos, som vill starta en ny fond skulle med förslagen inte kunna finnas inom premiepensionen de tre första åren. Detta skulle försvåra för nya och innovativa fondlösningar, vilket snedvrider konkurrensen och begränsar premiepensionsspararnas valmöjligheter. Även det förslag som innebär ett krav på minsta tillåtna förvaltat kapital på 500 miljoner kronor riskerar att begränsa

konkurrensen. När det gäller förslagen på historikkra vore det rimligt att sådana läggs på fondförvaltaren, och inte på den enskilda fonden.

6.5 Överföring av medel

SPF Seniorerna stöder promemorians förslag att Pensionsmyndigheten får placera medel i fonder som uppfyller villkoren i fondavtalet och som förvaltas av fondförvaltare som uppfyller villkoren för deltagande på fondtorget.

I detta ärende har arbetsutskottet beslutat. Martin Engman, samhällspolitisk chef, har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har sakkunniga Anna Eriksson deltagit.

Eva Eriksson
Förbundsordförande